

виділити поле руху (переміщення), поле часу (темпоральне), поле погоди, розумової діяльності.

Теорія поля охоплює багато точок зору. В європейській лінгвістиці широкого розповсюдження набула концепція Й. Тріра, згідно якої мова являє собою силу, що формує мислення цілого народу.

Отже, лексико-семантичне поле характеризується зв'язком слів або їх окремих значень, системним характером цих зв'язків, що забезпечує безперервність смислового простору. Кожне поле – це своєрідна мозаїка слів, де кожне окреме слово має своє місце в лексико-семантичному просторі.

Лексико-семантичне поле має своє ядро і периферію. У ядрі містяться найважливіші слова, які пов'язані між собою сильними семантичними відношеннями й утворюють синонімічні, антонімічні і родо-видові групи. На периферії знаходяться функціонально менш важливі слова, які, як правило, належать і до іншого лексико-семантичного поля.

У межах лексико-семантичного поля виділяють *лексико-семантичні групи*. Так, скажімо, в темпоральному лексико-семантичному полі відокремлюють: 1) назви неточних часових відрізків (час, пора, період, епоха); 2) назви точних часових відрізків (година, день); 3) назви пір року (осінь, зима)...

У середині лексико-семантичної групи виділяють ще тісніше пов'язані семантичні об'єднання (лексико-семантичні категорії) – синоніми, антоніми, гіпоніми.

Синоніми – слова однієї й тієї ж частини мови, значення яких повністю чи частково збігаються. Синонімія відображає в мові властивості об'єктивного світу, через що вони є лінгвістичною універсалією.

За ступенем синонімічності синоніми поділяються на *абсолютні* (префікс - приставка) та *часткові* (вивіз - експорт). Відповідно до виконуваних функцій синоніми поділяються на *ідеографічні* або *семантичні* (гарний – чудовий - чарівний), *стилістичні* (говорити - патякати) і *змішані* або *семантико-стилістичні* (йти - плестися). Ступінь синонімічності слів тим вища, чим більше в них спеціальних позицій, в яких можуть нейтралізуватися їх, семантичні відмінності. Як правило, у працях присвячених антонімії говорять про антонімічні пари, однак нерідко трапляються антонімічні тріади (минуле – сучасне - майбутнє).

Розподіл слів за парадигматичними об'єднаннями – яскраве свідчення системної організації лексики. Підтвердженням цього є досвід укладання ідеографічних словників, серед яких одним із найдавніших (1852 р.) і найвідоміших є тезаурус Пітера Шпарка (Roget's Thesaurus of English words and phrases), де вся лексика поділена на 6 класів, 24 підкласи, 1000 тем, в межах кожної теми виділені лексико-семантичні групи і лексико-семантичні категорії.

Шутак Л.Б.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ВТОРИННИХ НАЗВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Особливістю мовлення працівників медичної галузі є те, що в ньому поєднуються як традиційні способи пізнання, так і сучасні методи й підходи. Медична галузь формувалася водночас зі становленням людини як особистості. Людина завжди залишалася об'єктом дослідження медицини. Першими ліками від хвороб були слова. Усе це й визначає споконвічний зв'язок між медициною і словом.

Метою нашого дослідження є з'ясування причин виникнення вторинних назв у сучасному українському медичному дискурсі. Для цього використовували методи порівняння-зіставлення, аналізу, синтезу, узагальнення.

Непростий розвиток української наукової мови спричинив складний процес творення термінів на іншомовній основі. Деякі галузі науки, зокрема й медична, отримали складну

грецько-латинську термінологію, яка інколи є малозрозумілою для окремих фахівців, а особливо для пацієнтів, які приходять до лікаря з різноманітними фобіями, страхом почути незрозумілий для них термін чи діагноз. Саме тому в сучасному українському медичному дискурсі дедалі частіше з'являються вторинні назви, мотивовані спеціальними термінами чи створені на основі загальноживаної лексики. Основними причинами їхньої появи є складність медичної, особливо клінічної термінології; психоемоційний чинник (психологічне навантаження під час складних обстежень); економія часу (потреба максимально швидко надати необхідну команду під час невідкладної допомоги, оперативних втручань тощо).

Учені розрізняють три основні способи номінації в мові: номінація через слово і словосполучення (лексична номінація), номінація через речення (препозитивна номінація); номінація через текст (дискурсивна номінація).

Для медичного дискурсу найтипovішими способами творення вторинних назв є номінація лексична та дискурсивна. Нерідко це поява нового змісту в уже відомому слові, як от: *нерви* – нервові хвороби, *травма* – травматологія, *труба* – переведення на штучне дихання, *рецидивіст* – хворий з повторним захворюванням тощо. Такі лексеми постали як наслідок вторинного номінативного процесу, що виокремлює в семантичній структурі вже наявного слова значення, котре внаслідок абсолютизації перетворюється в самостійну лексему. Проте значно активніше вторинні назви в медичній галузі утворюються внаслідок метафорично-метонімічних перенесень, зокрема на основі подібності/ схожості, порівняння, а також використання оксиморона, евфемізму тощо.

Поява таких вторинних номінацій зумовлена бажанням спростити процес спілкування лікаря з пацієнтом, лікаря з молодшим медичним персоналом, зробити їхній діалог зрозумілішим.

Отже, отримані результати допоможуть у подальшому дослідженні медичного дискурсу як одного з найбільш уживаних в українському науковому мовленні. Перелічені питання – лише наближення до комплексу проблем, пов'язаних з національною своєрідністю сучасного українського медичного дискурсу, вирішення яких – одне з основних завдань сучасної мовознавчої науки.

СЕКЦІЯ 20 АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Biduchak A.S

RELATIONSHIP BETWEEN RISK FACTORS FOR CARDIOVASCULAR DISEASE AMONG THE POPULATION OF CHERNIVTSI REGION

*Department of Social Medicine and Public Health
Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovinian State Medical University»*

Lifestyle factors play a crucial role in the prevention of circulatory system diseases. In recent decades, the dynamics and mortality of diseases of the circulatory system in Ukraine have turned out to be much worse than in other economically developed countries in the world. There is a lot of evidence showing that proper lifestyle changes can improve the health of the population and can help to slow down the onset of circulatory diseases. The mortality rate, which is one of the general criteria of public health, is largely determined by the prevalence of circulatory system diseases and the frequency of risk factors among the population.

The aim - to determine the frequency of individual risk factors for circulatory system diseases among the population of Chernivtsi region. The study aims to analyze the frequency of occurrence of risk factors for circulatory system diseases. Methods of research: epidemiological - to study sources of obtaining statistical information; sociological - to study the most dangerous factors for diseases of the circulatory system; medical-statistical - for collecting, processing and analyzing information obtained during the research.